Lieta Nr.C33530319
Nr.CA-0240-22/22
ECLI:LV:RAT:2022:0302.C33530319.11.S

S P R I E D U M S

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2022.gada 2.martā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
apspriedes priekšsēdētāja tiesnese Inese Grauda,
tiesneši Skaidrīte Buivide un Mārtiņš Sviķis
izskatīja rakstveida procesā Brīvības bulvārī 34, Rīgā civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas, /pers. C/ un /pers. D/ pretprasībā pret /pers. B/ par īres tiesisko attiecību konstatēšanu sakarā ar /pers. C/ un /pers. D/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2021.gada 30.jūlija spriedumu.

A p r a k s t o š ā

[1] 2019.gada 7.oktobrī prasītājs /pers. B/ cēla Rīgas rajona tiesā prasību pret atbildētājiem /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas.

[1.1] Prasītājs ir nekustamā īpašuma /adrese/ īpašnieks. Īpašums tika iegūts dāvinājuma rezultātā no prasītāja mātes /pers. I/.

[1.2] Slēdzot dāvinājuma līgumu, prasītājs saņēma informāciju, ka nekustamajā īpašumā dzīvo atbildētāji, kuri sevi uzskata par īrniekiem vai īpašniekiem. Nekādi maksājumi par šī īpašuma lietošanu netika un netiek veikti. Arī īres līgums netika uzrādīts. No Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Iedzīvotāju reģistra datiem izriet, ka prasītāja īpašumā ir reģistrēta dzīvesvieta visiem atbildētājiem. Tāpat šajā īpašumā ir reģistrēta no atbildētājiem atkarīgā nepilngadīga persona /pers. J/.

Prasītājs uzskata, ka atbildētāji īpašumu ir aizņēmuši patvarīgi, ko apliecina tas, ka atbildētāji atsakās uzrādīt jebkādus dokumentus, kas pamatotu viņu uzturēšanos īpašumā.

Pamatojoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 1., 2., 44.pantu, Civillikuma 927., 1038., 1039., 2112.pantu, prasītājs lūdz izlikt atbildētājus ar visām no viņiem atkarīgajām personām, tajā skaitā /pers. J/, un visām mantām no nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra numurs /numurs A/; piedzīt solidāri no atbildētājiem prasītāja labā visus tiesvedības izdevumus.

[2] 2019.gada 28.novembrī Rīgas rajona tiesā tika saņemti atbildētāju paskaidrojumi, kuros atbildētāji prasību neatzīst.

[3] 2020.gada 18.augustā Rīgas rajona tiesā tika saņemta prasītāja atsauksme, kurā prasītājs uzskata atbildētāju paskaidrojumus par nepamatotiem.

[4] 2021.gada 25.maijā Rīgas rajona tiesā tika saņemts atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ pretprasības pieteikums pret prasītāju par īres tiesisko attiecību konstatēšanu.

[4.1] Ar Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta spriedumu lietā Nr.2-275/5 cita starpā tika atzītas /pers. I/ īpašuma tiesības un viņai tika atgriezts īpašumā strīdus namīpašums. Atbildētāja/pers. C/ uz 1990.gada 12.februārī izņemtā testamenta pamata strīdus īpašumu bija mantojusi no tā iepriekšējās īpašnieces /pers. L/ un 1990.gada 15.februārī bija tur pierakstījusies kopā ar saviem ģimenes locekļiem. 1993.gada 29.mata spriedumā jautājums par atbildētāju izlikšanu no īpašuma netika risināts.

Tādējādi kopš Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta sprieduma pieņemšanas atbildētājas /pers. C/ un /pers. D/ strīdus īpašumu ir turpinājušas lietot vairāk nekā 20 gadu, nesaņemot nekādas pretenzijas attiecībā uz viņu tiesībām lietot īpašumu. Iepriekš minēto gadu laikā īpašumā kā ģimenes locekļi tika iemitināti atbildētāji /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/. Šobrīd īpašumā pastāvīgi dzīvo tikai atbildētājas /pers. D/ un /pers. C/, savukārt atbildētāji /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ īpašumā vairs nedzīvo.

[4.2] Atsaucoties uz Nolikuma par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu, 7.punktu un likuma "Par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem" 15.pantu, atbildētājas norāda, ka šādos gadījumos īres tiesiskās attiecības starp agrāko un nākošo īpašnieku ir nodibinātas uz likuma pamata.

Atbildētājas uzskata, ka prasītāja prasības apmierināšana, izliekot atbildētājas no īpašuma bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas, nebūtu savienojama ar taisnīguma apsvērumiem un abu atbildētāju tiesiskajām interesēm. Atbildētājas ir turpinājušas īpašumu netraucēti lietot vairāk nekā 20 gadus pēc Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta sprieduma taisīšanas, kad sākotnēji /pers. I/, bet vēlāk prasītājam bija tiesības veikt aktīvas darbības vai nu atbildētāju izlikšanai, ierādot citu dzīvojamo telpu, vai arī uz likuma pastāvošo īres tiesisko attiecību noformēšanai tiesiska darījuma formā. Nepastāvot kādiem objektīviem šķēršļiem, /pers. I/ un prasītājs minētās darbības nav veikuši, tādējādi radot atbildētājām paļāvību, ka viņas īpašumu var turpināt lietot ierastajā kārtībā. Ievērojot minēto, saskaņā ar Civillikuma 1.pantu pastāv pamats liegt prasītāja subjektīvo tiesību izlietošanu, jo atbildētāju intereses saskaņā ar likuma mērķi un konkrētiem lietas apstākļiem atzīstamas par svarīgākām. Konkrētajā gadījumā par taisnīgu lietas risinājumu būtu uzskatāma uz likuma pamata pastāvošo īres tiesisko attiecību būtisko sastāvdaļu konstatēšana ar spriedumu šajā lietā.

[4.3] Saskaņā ar likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 2., 3.pantu par īres tiesisko attiecību priekšmetu ir nosakāms strīdus namīpašums, savukārt īres maksa būtu nosakāma 5% apmērā gadā no īpašuma kadastrālās vērtības. Īres tiesisko attiecību termiņš, ņemot vērā atbildētāju tiesiskās intereses un Dzīvojamo telpu īres likuma, kas stājies spēkā 2021.gada 1.maijā, pārejas noteikumu 5.punktu, būtu nosakāms 10 gadi no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Strīdus īpašums ir abu atbildētāju kopīgā saimniecība, tādēļ atbildētājas lūdz noteikt, ka īres tiesiskās attiecības pastāv starp prasītāju kā izīrētāju un atbildētājām kā īrniekiem, kuriem īpašums nodots kopīgā lietošanā.

Pamatojoties uz Civillikuma 1.pantu, likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 2., 3.pantu, atbildētājas lūdz konstatēt, ka starp prasītāju un atbildētājām pastāv terminētas īres tiesiskās attiecības uz 10 gadiem no sprieduma spēkā stāšanās dienas, konstatējot īres tiesisko attiecību būtiskās sastāvdaļas: īres

priekšmets ir nekustamais īpašums /adrese/, kadastra numurs /numurs A/; īres maksa ir 5% gadā no īpašuma kadastrālās vērtības; piedzīt no prasītāja atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ labā visus tiesāšanās izdevumus.

[5] 2021.gada 1.jūlijā prasītājs iesniedza Rīgas rajona tiesā paskaidrojumus, kuros pretprasības pieteikumu neatzīst pilnīgi.

[6] Ar Rīgas rajona tiesas 2021.gada 30.jūlija spriedumu prasība daļā par atbildētāju izlikšanu tika apmierināta; prasība daļā par /pers. J/ izlikšanu tika noraidīta; pretprasība tika noraidīta; atbildētāji ar visām no viņiem atkarīgajām personām un ar visām mantām tika izlikti no nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra numurs /numurs A/, bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas; no atbildētājiem solidāri prasītāja labā tika piedzīti tiesāšanās izdevumi 83,55 EUR.

[6.1] Saskaņā ar likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 2.pantu pirmās instances tiesa atzina, ka atbildētājiem, kuri dzīvo strīdus nekustamajā īpašumā, nav tiesiska pamata to lietot. Ievērojot likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu, lietā nav pierādījumu, kas apliecina, ka atbildētāji noslēguši īres līgumu vai pastāv tiesisks pamats lietot īpašumu. Tiesa atzina, ka atbildētāji īpašumu lieto bez tiesiska pamata, tāpēc prasība par izlikšanu no dzīvojamās telpas bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas ir pamatota un apmierināma, atbildētāji ir izliekami no prasītājam piederošā nekustamā īpašuma bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

Ņemot vērā, ka starp pusēm nepastāv tiesiski nodibinātas saistību tiesību attiecības, kas izpaužas kā līgums (apsolījums), un atbildētāji prasītājam piederošās telpas aizņem patvaļīgi, prasība ir apmierināma, kas savukārt izslēdz pretprasības par īres tiesisko attiecību konstatēšanu apmierināšanu, tādējādi pretprasība ir noraidāma.

[6.2] Saskaņā ar Civillikuma 3.pantu pušu tiesiskā attiecība ir apspriežama saskaņā ar likumu "Par dzīvojamo telpu īri", kas bija spēkā līdz 2021.gada 30.aprīlim.

Atsaucoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 1., 2., 5.pantu, Civillikuma 1475., 1484., 1488.pantu un judikatūru, tiesa norādīja, ka atbildētāji lietā nav iesnieguši nevienu pierādījumu, kas norādītu, ka nekustamā īpašuma īpašnieks atbildētājiem būtu atļāvis uzturēties šajā nekustamajā īpašumā ar nosacījumu, ka viņi sedz ar nekustamā īpašuma uzturēšanu saistītos izdevumus.

Atbildētāju paskaidrojumos norādītais apstāklis, ka prasītājs nav iepriekšējo gadu laikā cēlis iebildumus par atbildētāju dzīvošanu nekustamajā īpašumā, nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai un pretprasības apmierināšanai. No Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta sprieduma lietā Nr.2-275/5 izriet, ka atbildētāja /pers. C/ nav labticīga ieguvēja, turklāt par spēkā neesošām atzītas /pers. L/ 1969.gada 12.martā izsniegtā mantojuma apliecība uz īpašumu /adrese/ un atbildētājai /pers. C/ 1990.gada 12.februārī izsniegtā mantojuma apliecība uz īpašumu /adrese/. Tas nozīmē, ka atbildētājai /pers. C/ un attiecīgi arī vēlāk iemitinātām ar atbildētāju /pers. C/ saistītām personām nav nekādu (ne īpašuma, ne īres) tiesību uz šo namīpašumu. Turklāt lietā nav pierādījumu, ka prasītāja īpašuma tiesības uz šo nekustamo īpašumu būtu apstrīdētas.

[6.3] Atbilstoši Civillikuma 998., 999.pantam par īpašuma iegūšanu ar ieilgumu lietā nav konstatēts tiesiskais pamats un valdītāja laba ticība, turklāt nav arī celta īpašuma prasība.

Atsaucoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 2.pantu, Civillikuma 1404., 2120., 2122., 2124.pantu, tiesa norādīja, ka lietas materiāli nesatur pierādījumus, kas liecinātu, ka starp prasītāju un atbildētājiem bijusi panākta vienošanās vai notikušas faktiskās darbības, kas raksturotu īres tiesisko attiecību nodibināšanu, īres maksas noteikšanu un samaksu.

Līdz ar to atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ pretprasība pret prasītāju par īres tiesisko attiecību konstatēšanu ir atzīstama par nepamatotu un ir noraidāma.

[6.4] Apstāklis, ka atbildētājai /pers. C/ noteikta 1.grupas invaliditāte, nedod tiesības lietot svešu nekustamo īpašumu bez pamatojuma.

No prasības pieteikuma izriet, ka prasītājam nav interese izīrēt sev piederošo īpašumu, kas tiesas ieskatā, ievērojot Civillikumā noteiktās pilnīgas varas tiesības pār īpašumu, nav ierobežojams. Ņemot vērā, ka prasītājs kā nekustamā īpašuma īpašnieks ir apveltīts ar nedalītu un neaprobežotu brīvības rīcību attiecībā uz savu īpašumu, prasītāja tiesību aizskāruma novēršanai pastāv pamats piemērot Civillikuma 1039.pantu.

Apstākļos, kad atbildētāji nekustamo īpašumu ir lietojuši, nenoslēdzot rakstveida dzīvojamās telpas īres līgumu, šādas atbildētāju darbības ir vērtējamas kā patvarīgas un īpašnieks var ar savu īpašumu rīkoties pēc saviem ieskatiem. Tiesa atzina par pamatotu prasītāja norādīto tiesību aizskārumu uz īpašumu un, ņemot vērā lietas izskatīšanas laikā nodibināto apstākli par nekustamā īpašuma prettiesisku izmantošanu, pastāv likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantā noteiktais pamats atbildētāju izlikšanai no nekustamā īpašuma.

[6.5] Atbildētāju/pers. C/ un /pers. D/ apgalvojumi, ka atbildētāji /pers. F/, /pers. E/ un /pers. G/ īpašumā nedzīvo, ir pretrunā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 2.pantā noteikto atbildētāju pienākumu deklarēt dzīves vietu. Minētie atbildētāji ir deklarējuši savu dzīvesvietu prasītāja īpašumā. Iebilde par minēto atbildētāju citu dzīves vietu nav pamatota ar pierādījumiem lietā. Līdz ar to prasību daļā par atbildētāju izlikšanu bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas tiesa atzina par pamatotu un apmierināmu.

[6.6] Tiesa konstatēja, ka lietā nav norādīts nekāds pamatojums nepilngadīgā /pers. J/ deklarēšanai prasībā norādītajā dzīvesvietā, nav iesniegti pierādījumi, ka /pers. J/ ir uzskatāms par no atbildētājiem atkarīgu personu un faktiski dzīvo prasībā norādītajā nekustamajā īpašumā. No Tiesu informatīvās sistēmas Iedzīvotāju reģistra datu bāzes izriet, ka /pers. J/ vecāku adrese nav deklarēta prasībā norādītajā īpašumā. Līdz ar to prasību daļā par /pers. J/ izlikšanu bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas no nekustamā īpašuma tiesa atzina par nepamatotu un noraidāmu.

[7] 2021.gada 16.augustā atbildētājas /pers. C/ un /pers. D/ iesniedza apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2021.gada 30.jūlija spriedumu, pārsūdzot to daļā, ar kuru tika apmierināta prasība pret atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ un tika noraidīta pretprasība.

[7.1] Atbildētājas uzskata, ka gadījumos, kad celtās pretprasības apmierināšana var izslēgt prasības apmierināšanu, sākotnēji spriedumā nepieciešams izvērtēt pretprasības pamatotību, jo tikai pēc tajā ietverto argumentu analīzes ir vērtējams prasības pamatojums.

Diemžēl spriedumā pretprasības vērtējums aprobežojas ar diviem teikumiem.

[7.2] Pēc Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta sprieduma spēkā stāšanās dienas atbildētāju tiesības lietot strīdus namīpašumu ir pastāvējušas uz likuma pamata, ievērojot Nolikumā par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu, paredzēto īres attiecību turpināšanos un iespējamo izbeigšanas kārtību.

Nenoliedzami, ka gadījumā, ja pastāvētu namīpašuma īpašnieku prasības noslēgt īres līgumu, atbildētājai /pers. C/ būtu jāvienojas ar īpašnieku par īres līguma noteikumiem, taču līdz 2019.gada 15.janvārim ēkas zemesgrāmatā nebija ierakstītas un atbildētājām nebija zināms, kurš tieši ir būvju īpašnieks.

Prasītājs, atšķirībā no atbildētājām, nav minētā nolikuma subjekts. Līdz ar to prasītājam būtu saistošs iepriekšējo īpašnieku un atbildētāju starpā noslēgtais īres līgums, ja tāds būtu bijis noslēgts, taču šāda līguma neesamība nav pamats secinājumam, ka atbildētājas īpašumu būtu ieņēmušas patvarīgi un nebauda savu labticīgo namīpašuma lietotāju tiesību aizsardzību tikai tāpēc, ka namīpašumam ir mainījies īpašnieks.

[7.3] Atbildētājas piekrīt sprieduma motīvu daļā uzskaitīto tiesību normu noteikumiem par vispārējiem līgumu slēgšanas principiem un dzīvojamo telpu īres līguma noslēgšanas noteikumiem, taču pirms šo normu piemērošanas tiesai bija jāpārbauda apstākļi, kādiem pastāvot, atbildētājas ir ievietojušās namīpašumā un vai starp prasītāju un atbildētājām ir zudis normatīvais pamatojums īres tiesisko attiecību nodibināšanai.

Turklāt tiesas norāde uz strīdā piemērojamām tiesību normām nav gluži precīza, jo 1993.gada 29.martā, kad atbildētājai /pers. C/ tika atņemtas īpašuma tiesības uz īpašumu, spēkā bija Latvijas Dzīvokļu kodekss, laikā, kad prasītājs ieguva īpašumu, spēkā bija likums "Par dzīvojamo telpu īri", bet

pretprasības celšanas brīdī spēkā bija Dzīvojamo telpu īres likums, kurā ir noteikts dzīvojamo telpu piespiedu īres attiecību maksimālais termiņš, kuru atbildētājas arī norādīja savā pretprasībā.

[7.4] Pastāvot apstākļiem, kad tiesa vispār nav vērtējusi prasības pieteikumā ietvertos prasījumu pamatojošos argumentus, atbildētājas uzskata, ka nav nepieciešama to atkārtota izklāstīšana apelācijas sūdzībā, un lūdz tos izskatīt un dot tiem tiesisko novērtējumu.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 413.-416.pantu, lūdz noraidīt prasītāja prasību pret atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ par izlikšanu no strīdus nekustamā īpašuma; konstatēt, ka starp prasītāju un atbildētājām pastāv terminētas īres tiesiskās attiecības uz 10 gadiem no sprieduma spēkā stāšanās dienas, konstatējot īres tiesisko attiecību būtiskās sastāvdaļas: īres līguma priekšmets ir nekustamais īpašums /adrese/, kadastra numurs /numurs A/; īres maksa ir 5% gadā no īpašuma kadastrālās vērtības; piedzīt no prasītāja atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ labā visus tiesāšanās izdevumus.

[8] 2021.gada 23.septembrī Rīgas apgabaltiesā tika saņemti prasītāja paskaidrojumi par apelācijas sūdzību, kuros prasītājs lūdz apelācijas sūdzību noraidīt.

[9] Pamatojoties uz 2020.gada 5.jūnija likuma "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums" 10.pantu, Civillietu tiesas kolēģija lietu izskata rakstveida procesā, jo ir iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. 2021.gada 10.decembrī pusēm tika nosūtīts tiesas paziņojums par civillietas iztiesāšanu rakstveida procesā 2022.gada 25.februārī, nosakot termiņu līdz 2022.gada 21.janvārim lūgumu un paskaidrojumu iesniegšanai (lietas 118.-120.lapa).

[9.1] 2022.gada 17.janvārī Rīgas apgabaltiesā tika saņemts atbildētājas /pers. D/ iesniegums ar lūgumu prasības noraidīšanas un pretprasības apmierināšanas gadījumā piedzīt no prasītāja atbildētājas /pers. D/ labā ar lietas vešanu apelācijas instancē saistītos izdevumus 484 EUR.

[9.2] Pārējie lietas dalībnieki paskaidrojumus vai citus procesuālos lūgumus neiesniedza.

M o t ī v u d a ļ

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība daļā pret atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ ir pamatota un apmierināma pilnīgi, bet pretprasība nav pamatota un ir noraidāma.

[11] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija izskata lietu sakarā ar atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ apelācijas sūdzību prasītāja prasības daļā pret atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas un atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ pretprasībā pret prasītāju par īres tiesisko attiecību konstatēšanu. Pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru tika apmierināta prasītāja prasība daļā par atbildētāju /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ izlikšanu no dzīvojamās telpas un noraidīta prasītāja prasība daļā par /pers. J/ izlikšanu no dzīvojamās telpas, nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā.

[12] Kā redzams no lietas materiālos esošās un zemesgrāmatu apliecības un izdrukas no /nosaukums/ nodalījuma Nr./numurs B/(lietas 11.-14., 31.-35.lapa), prasītājam, pamatojoties uz 2007.gada 6.augustā ar māti /pers. I/ noslēgto dāvinājuma līgumu, pieder nekustamais īpašums /adrese/, kadastra numurs /numurs A/, kas sastāv no zemes gabala 5000 m^2 platībā un vairākām būvēm.

Minētajā nekustamajā īpašumā ir deklarēti atbildētāji, tajā skaitā atbildētājas /pers. C/ un /pers. D/, ko apstiprina lietas materiālos esošā izdruka no valsts pārvaldes pakalpojumu portāla Latvija.lv (lietas 15., 30.lapa), kā arī izdrukas no VMIS (lietas 20.-24.lapa). Lietā nav strīda par to, ka atbildētājas /pers. C/ un /pers. D/ dzīvo strīdus nekustamajā īpašumā.

No lietas materiālos esošā Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta sprieduma (lietas 49.lapa) redzams, ka starp nekustamā īpašuma bijušā īpašnieka mantiniekiem un atbildētāju /pers. C/ tika izskatīts strīds par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu un ar spēkā stājušos spriedumu tika atzītas nekustamā īpašuma bijušā īpašnieka mantinieku, tostarp prasītāja mātes /pers. I/, īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, kā arī tika atzītas par spēkā neesošām 1969.gada 12.martā /pers. L/ un 1990.gada 12.februārī /pers. C/ izsniegtās mantojuma apliecības uz strīdus nekustamo īpašumu.

Lietā nav strīda par to, ka starp pusēm nepastāv vienošanās par strīdus nekustamā īpašuma lietošanu. Dzīvojamās telpas īres līgums starp pusēm nekad nav bijis noslēgts.

[13] Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ pretprasību pret prasītāju par īres tiesisko attiecību konstatēšanu.

[13.1] Atbildētāju norādītais apstāklis, ka kopš 1993.gada 29.marta sprieduma taisīšanas atbildētājas nekustamo īpašumu netraucēti ir turpinājušas lietot vairāk kā 20 gadus, vēl neliecina, ka starp pusēm pastāv īres tiesiskās attiecības.

Saskaņā ar Civillikuma 2112.pantu noma vai īre ir līgums, ar ko viena puse piešķir vai apsola otrai par zināmu nomas vai īres maksu kādas lietas lietošanu. Līgums, ar kuru piešķir vai apsola augļu nesējas lietas lietošanu augļu ievākšanai no tās, ir noma, bet ikviens cits lietošanas piešķiruma līgums – īre.

Likuma "Par dzīvojamo telpu īri" (spēkā no 1993.gada 1.aprīļa līdz 2021.gada 30.aprīlim) 2.panta pirmā daļa noteica, ka dzīvojamās telpas īre ir dzīvojamās telpas lietošanas tiesību nodošana citai personai par maksu.

Lietā nav pierādījumu tam, ka strīdus nekustamā īpašuma īpašnieki būtu nodevuši nekustamo īpašumu lietošanā atbildētājam par maksu. Ar Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta spriedumu tika izšķirts starp nekustamā īpašuma bijušā īpašnieka mantiniekiem un atbildētāju /pers. C/ pastāvošais strīds par īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu. Pēc šī sprieduma likumīgā spēkā stāšanās 1993.gada 8.aprīlī starp nekustamā īpašuma īpašniekiem, tostarp prasītāju, un atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ nav noslēgta vienošanās par nekustamā īpašuma lietošanu par maksu. Tādējādi starp pusēm nekad nav pastāvējušas īres tiesiskās attiecības un to konstatēšanai nav pamata.

[13.2] Nav pamatota atbildētāju norāde uz Nolikumu par kārtību, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu, kas apstiprināts ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1989.gada 29.augusta lēmumu Nr.190 (Latvijas Republikas Ministru Padomes 1992.gada 26.maija lēmuma Nr.191 redakcijā).

Sākotnēji minētā nolikuma 7.punkts noteica, ja ēkas tiek atdotas natūrā, septiņus gadus pēc īpašuma tiesību atjaunošanas saskaņā ar Latvijas dzīvokļu kodeksa 147. un 149.pantu nav pieļaujama īrnieku izlikšana no dzīvojamām telpām, neierādot citas līdzvērtīgas dzīvojamās telpas, bet no 1994.gada 23.septembra – ja ēkas tiek atdotas natūrā, septiņus gadus pēc īpašuma tiesību atjaunošanas nav pieļaujama īrnieku izlikšana no dzīvojamām telpām, neierādot citas līdzvērtīgas dzīvojamās telpas, ja īpašnieks prasa īrnieku izlikšanu, pamatojoties uz likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 29.panta 4. un 5.punktu.

Identisku noteikumu saturēja arī nākošo 1996.gada 23.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.148 "Kārtība, kādā atdodama manta vai atlīdzināma tās vērtība personām, kuru administratīvā izsūtīšana no Latvijas PSR atzīta par nepamatotu" 14.punkts.

Šādu kārtību noteic arī likuma "Par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem" 15.pants un likuma "Par namīpašumu denacionalizāciju Latvijas Republikā" 15.pants.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā minētās tiesību normas nav piemērojamas izskatāmajā lietā, jo tās paredz īrnieku tiesību aizsardzību, taču

atbildētājas /pers. C/ un /pers. D/ nekad nav bijušas strīdus nekustamā īpašuma īrnieces.

Nav pamatota atbildētāju norāde, ka likuma "Par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem" 15.panta pirmā daļa nesatur tiešu norādi uz īrnieku, bet gan jebkuru personu izlikšanu no likumīgajiem īpašniekiem atdotajiem īpašumiem, paredzot, ka šāda izlikšana veicama likuma "Par dzīvojamo telpu īri" noteiktajā kārtībā. Minētā panta sākotnējā un arī vēlākajās redakcijās ir tieša atsauce uz īrnieka izlikšanu, līdz ar ko no tā ir nepārprotami saprotams, ka minētais pants aizsargā īrnieku tiesības. Turklāt visas iepriekš minētās tiesību normas noteic saskanīgu tiesisko regulējumu, kas vērsts tieši uz īrnieku, nevis jebkuru citu personu tiesību aizsardzību.

Tādējādi, pretēji pretprasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādītajam, atbildētājām nebija pamata uzskatīt, ka starp nekustamā īpašuma īpašnieku un atbildētājām ir nodibinātas īres tiesiskās attiecības uz likuma pamata.

[13.3] Nav pamatota atbildētāju atsauce pretprasības pieteikumā uz Civillikuma 1.pantu, norādot, ka atbildētājām bija tiesības paļauties, ka viņas nekustamo īpašumu varēs lietot ierastajā kārtībā.

Tā kā starp nekustamā īpašuma īpašnieku un atbildētājām nav nodibinātas īres tiesiskās attiecības uz likuma pamata, prasītājam nebija pienākuma veikt atbildētāju norādītās darbības atbildētāju izlikšanai, ierādot citu dzīvojamo telpu, vai īres tiesisko attiecību noformēšanai tiesiska darījuma formā. Līdz ar to šādu darbību neveikšana nevar radīt atbildētājām paļāvību, ka atbildētājas varēs turpināt lietot strīdus nekustamo īpašumu.

Tādējādi nav arī pamatots pretprasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā minētais atbildētāju viedoklis, ka konkrētajos apstākļos saskaņā ar Civillikuma 1.pantu pastāv pamats liegt prasītāja subjektīvo tiesību izlietošanu, jo atbildētāju intereses saskaņā ar likuma mērķi un konkrētiem lietas apstākļiem atzīstamas par svarīgākām.

[13.4] Ievērojot minētos argumentus, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā nav tiesiska pamata konstatēt īres tiesiskās attiecību pastāvēšanu starp prasītāju un atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/, kā arī šo attiecību būtiskās sastāvdaļas.

[14] Savukārt prasītāja prasību daļā par atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ izlikšanu no nekustamā īpašuma Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotu.

Kaut arī, pretēji prasības pieteikumā minētajam, nav pamata uzskatīt, ka atbildētājas /pers. C/ un /pers. D/ nekustamo īpašumu būtu aizņēmušas patvarīgi, jo atbildētājas ievietojās strīdus nekustamajā īpašumā vēl pirms Rīgas rajona tiesas 1993.gada 29.marta sprieduma taisīšanas uz tobrīd tiesiska pamata, tomēr lietas materiālos nav pierādījumu tam, ka atbildētājām būtu tiesisks pamats lietot nekustamo īpašumu pēc minētā sprieduma likumīgā spēkā stāšanās.

Atbilstoši likuma "Par dzīvojamo telpu īri" (spēkā no 1993.gada 1.aprīļa līdz 2021.gada 30.aprīlim) 2.panta otrajai daļai dzīvojamās telpas lietošanas vienīgais pamats īrniekam vai apakšīrniekam ir dzīvojamās telpas īres vai apakšīres līgums.

Kā jau norādīts šī sprieduma 13.punktā, īres tiesisko attiecību pastāvēšana starp prasītāju un atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ nav konstatējama. Starp pusēm nepastāv arī kāda cita veida vienošanās par strīdus nekustamā īpašuma lietošanu.

Ievērojot minēto, prasītāja prasība daļā par atbildētāju /pers. C/ un /pers. D/ izlikšanu ir pamatota un atbildētājas ir izliekamas no prasītājam piederošā nekustamā īpašuma bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

Apstāklis, ka nekustamā īpašuma īpašnieks ir pieļāvis, ka atbildētājas vairāk kā 20 gadus lieto nekustamo īpašumu, nav pretrunā Civillikuma 927., 1039.pantā paredzētajām īpašnieka tiesībām rīkoties ar lietu pēc sava ieskata.

[15] Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi izvērtējusi lietas apstākļus un taisījusi pamatotu un likumīgu spriedumu par prasības daļā pret atbildētājām /pers. C/ un /pers. D/ apmierināšanu un pretprasības noraidīšanu, savukārt atbildētāju apelācijas sūdzībā minētie argumenti apstiprinājumu nav guvuši.

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētājiem līdzīgās daļās prasītāja labā piespriežami tiesas izdevumi: valsts nodeva par prasības pieteikumu 70 EUR (lietas 9.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 13,55 EUR (lietas 10.lapa), kopā tiesas izdevumi 83,55 EUR, tas ir, 16,71 EUR (83,55 EUR : 5) no katra.

Kā redzams no lietas materiāliem, saistībā ar lietas izskatīšanu ir radušies izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu 12,67 EUR un 25,27 EUR, kopā 37,94 EUR (lietas 2., 2a.lapa), kas saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu piespriežami no atbildētājiem. Ņemot vērā to, ka prasītājs atbilstoši Civilprocesa likuma 40.panta pirmajai daļai līdz lietas izskatīšanai ir iemaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 13,55 EUR (lietas 10.lapa) un atbildētāja /pers. D/ 17,14 EUR (lietas 66.lapa), kopā 30,69 EUR, no atbildētājiem valsts ienākumos piedzenama atlikusī summa 7,25 EUR (37,94 EUR – 30,69 EUR), tas ir, 1,45 EUR (7,25 EUR : 5) no katra.

[17] Atbilstoši Civilprocesa likuma 434.panta ceturtajai daļai, 204.[1]pantam atbildētājiem nosakāms 10 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.-434.pantu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

/pers. B/ prasību daļā pret /pers. C/ un /pers. D/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas – apmierināt.

Izlikt /pers. C/, personas kods /personas kods/, un /pers. D/, personas kods /personas kods/, ar visām viņām piederošajām mantām no nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra numurs /numurs A/, bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

/pers. C/ un /pers. D/ pretprasību pret /pers. B/ par īres tiesisko attiecību konstatēšanu – noraidīt.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. F/, personas kods /personas kods/, un /pers. G/, personas kods /personas kods/, /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā tiesas izdevumus 16,71 EUR (sešpadsmit *euro* septiņdesmit viens cents) no katra.

/pers. B/ labā piedzīto summu samaksa veicama /pers. B/ bankas kontā Nr./numurs/, AS "Swedbank".

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. F/, personas kods /personas kods/, un /pers. G/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,45 EUR (viens *euro* četrdesmit pieci centi) no katra.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi valsts ienākumos maksājami – saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķī jānorāda lietas numurs un dati lietas dalībnieka identificēšanai.

Noteikt 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesāšanās izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentam 30 dienu laikā no dienas, kad spriedums ir

pieejams tiesas kancelejā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* apmērā.

Sprieduma sastādīšanas datums – 2022.gada 2.marts.

Tiesneši I.Grauda
S.Buivide
M.Sviķis

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU